

Сисоєва Л.Ю.,
к.е.н., доцент кафедри банківської справи
Державного вищого навчального закладу
«Українська академія банківської справи»

ПРОБЛЕМИ АСИМЕТРИЧНОГО РОЗПОДІЛУ БАНКІВСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Під асиметрією інформації слід розуміти недостовірний розподіл інформації між учасниками ринку. При цьому у науковому середовищі наголошується, що ринок володіє інформацією стосовно перехресного розподілу ознак таким чином, що кожен учасник оцінюється як володар певної характерної інформаційної ознаки [1].

Асиметрія інформації на ринку банківських послуг має ряд специфічних ознак, серед яких: двохсторонній характер неналежного розкриття інформації як зі сторони банку, так і з боку клієнту; поглиблення інформаційної асиметрії внаслідок зміни ситуації на ринку, зокрема, погіршення макроекономічної кон'юнктури; навмисне приховування не тільки банком, а й клієнтом правдивої інформації та створення інформаційних бар'єрів, а також різні підходи до «відбору інформації» на ринку. Зрозуміло, що достовірна і повна інформація про економічні вигоди на ринку банківських послуг не може бути загальнодоступною, оскільки обізнаність вимагає наявності певних факторів, в першу чергу, адекватних професійних навичок та значних трансакційних можливостей.

Банки, на відміну від інших фінансових посередників, відіграють значно більшу роль у підвищенні якості інформації, тобто можуть набагато краще виконувати функцію інформаційного брокера. Це пов'язано з можливостями банків щодо формування значних баз даних. Це пояснюється, по-перше, тим, що банки як інститути платіжної системи, отримують інформацію щодо репутації клієнтів не тільки з даних, наданих стосовно попередніх кредитних відносин, але й виходячи з зібраного і обробленого великого обсягу інформації стосовно поточної діяльності позичальника. По-друге, між банком і його клієнтами встановлюються довготривалі стосунки, завдяки яким банк має в своєму розпорядженні надійні відомості про їхній фінансовий стан і здатність ефективно розпоряджатися позичковими коштами. По-третє, банки отримують неофіційну інформацією на основі довгострокових відносин, а з огляду на існування «банківської таємниці», тільки банкір може нею скористатися, що забезпечує йому перевагу перед іншими банками стосовно окремого клієнта. Іншими словами, діяльність банку як інформаційного брокера дозволяє значно більш успішніше долати асиметрію ринкової інформації ніж позичальникам та клієнтам за рахунок емпіричного досвіду здійснення реальних кредитних та депозитних операцій і отримання інформації від інших суб'єктів ринку банківських послуг.

Серед видів інформації, яка найбільш піддається умисному викривленню при наданні банківських послуг є кредитні, страхові та депозитні послуги. Так, при отриманні позички в банку, клієнт не володіє достатньою інформацією щодо ряду факторів, що характеризують якість кредитної послуги, а саме: розмір ефективної ставки, можливість пролонгації договору, тарифи щодо обслуговування кредиту, реальний строк розгляду заявки на кредит тощо. При наданні страхових послуг банк може не розповсюджувати інформацію щодо афільованих страхових компаніях, а також чітко не визначати види страхових випадків. При розміщенні вкладів для клієнту банку залишається ризик недостовірності даних щодо комісійних платежів при знятті та зарахуванні нових сум у відділеннях банку або взагалі в інших банках.

Ще одним каналом розповсюдження асиметричної інформації є оприлюднення банком недостовірної фінансової інформації щодо свого фінансового стану. Особливо гостро ця проблема постала під час розгортання кризи 2007-2008 рр., коли виявилися неплатоспроможними потужні фінансові конгломерати Lehman Brother, AIG, Dexia, Kaupthing, NorthernRocks, Fortis, Merrill Lynch. Проблема подання та оприлюднення недостовірної інформації виявилася актуальною і для банків України. Аналіз показників фінансової звітності банків, в яких була запроваджена тимчасова адміністрація на протязі 2009- 2013 рр., довів, що показники більшості банків за квартал до введення тимчасової адміністрації відповідали показникам в цілому по відповідній групі, а в деяких випадках навіть були кращими [2].

Серед основних причин наведення банками асиметричної інформації є недосконала система корпоративного управління та відсутність контролю з боку акціонерів банку, непрофесіоналізм працівників банку, неналежне виконання своїх функціональних обов'язків керівництвом банку. Останні чинники можуть бути розцінені не тільки як результат неупередженої поведінки персоналу, а й певні шахрайські дії з умисним приховуванням «поганих новин» для користувачів банківських послуг. Саме асиметрія інформації є головною причиною недовіри клієнтів до окремих банків, а недостатній рівень розкриття узагальнюючої банківської інформації, що має місце в фінансовій звітності банків України, унеможливує ранню діагностику проблемності цих банків з боку наглядових органів.

Список використаних джерел

1. George A. Akerlof. The Market for «Lemons»: Quality Uncertainty and the Market Mechanism // The Quarterly Journal of Economics, v.84, August 1970, p.488-500.
2. Белова І. В. Необхідність удосконалення контролю за банками щодо подання фінансової звітності / Белова І.В., Коренева О.Г., Сисоєва Л.Ю. // БІЗНЕС ІНФОРМ. – № 1. – 2013. – С. 239 – 245.

Сисоєва, Л.Ю. Проблеми асиметричного розподілу банківської інформації / Л.Ю. Сисоєва [Текст] // Конкурентоспроможність як основа розвитку економіки в сучасних умовах: зб. тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (19-20 вересня 2014 р.). - О.: ЦЕДР, 2014. - С. 46-47.